

Особливості навчання історії в школі у 2021/2022 навчальному році

5 – 11 класи

Державний стандарт базової і повної
загальної середньої освіти /
Постанова Кабінету Міністрів України
від 23 листопада 2011 р. № 1392

Типові освітні програми

- **закладів загальної середньої освіти II ступеня.**
ЗАТВЕРДЖЕНО наказом Міністерства освіти і науки України від 20.04.2018 № 405;
- **закладів загальної середньої освіти III ступеня (10 – 11 класи.** ЗАТВЕРДЖЕНО наказом Міністерства освіти і науки України від 20.04.2018 № 408 (у редакції наказу МОНУ від 28.11.2019 №1493 зі змінами, внесеними наказом МОНУ від 31.03.2020 № 464)

Розподіл годин предметів освітньої галузі “Суспільствознавство” для 5 – 11 класів закладів загальної середньої освіти

	Історія України	Всесвітня історія	Правознавство	Громадянська освіта
5 КЛАС	Вступ до історії 1			
6 КЛАС	Всесвітня історія. Історія України. (Інтегрований курс) 2			
7 КЛАС	1	1		
8 КЛАС	1,5	1		
9 КЛАС	1,5	1	1	
10 КЛАС	1,5	1		2
10 КЛАС	Історія: Україна і світ 3			2
11 КЛАС	1,5	1		
11 КЛАС	Історія: Україна і світ 3			

У 2020/2021 навчальному році чинними будуть такі програми:

- «Історія України. 5–9 класи», затверджені наказом МОН України від 21.02.2019 р. № 236;
- «Всесвітня історія. 7–9 класи», затверджені наказом МОН України від 07.06.2017 р. № 804
- «Історія України. 10–11 класи», затверджені наказом МОН України від 21.02.2019 р. № 236
- «Всесвітня історія. 10–11 класи» (рівень стандарту, профільний рівень), затверджені наказом МОН України від 23.11.2017 р. № 1407
- «Історія: Україна і світ. 10–11 класи», затверджені наказом МОН України від 21.02.2019 р. № 236

Режим доступу: <http://mon.gov.ua> або <http://ippo.if.ua/>

Учитель може дотримуватися пропонованої програмами стратегії навчання історії або вибудувати власний алгоритм роботи з учнями конкретного класу, зокрема, акцентувати на певних навчальних цілях, змістових елементах, змінити послідовність вивчення матеріалу в межах розділів, додати матеріал з історії рідного краю, доповнити тематику практичних і творчих робіт тощо. Ці зміни вчитель повинен відобразити в **робочій програмі**, яку може укласти за зразком програм, що затверджені Міністерством. Перепланування допустиме за умови збереження вчителем орієнтації на вимоги чинних програм щодо очікуваних результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів. Створена вчителем робоча програма набуває чинності після розгляду педагогічною радою і затвердженням керівником навчального закладу

У 5–9-х класах для кожного розділу навчальної програми обов'язковими є **практичні роботи**. Вони можуть бути реалізованими **в двох варіантах**:
1) як метод у ході перевірки домашнього завдання, опрацювання нового матеріалу, узагальнення (в класі чи вдома, з презентацією результатів; за вибором учителя/вчительки чи учнів/учениць); 2) як окремий вид (не тип) уроку. За першого варіанту в журналі фіксується тема уроку відповідно до правої колонки таблиці програми: «Зміст навчально-пізнавальної діяльності». За другого – записується формулювання «Лабораторно-практична робота з теми: “_____”». Оцінювання результатів пізнавальної діяльності учнів/учениць на такому уроці відбувається на розсуд учителя/вчительки. Для першого варіанту укладачі програми й автори підручників запропонували орієнтовні завдання, для другого – автори деяких підручників скомпонували відповідні параграфи

Вивчення історії може відбуватися паралельно або послідовно. «Для підвищення ефективності навчання, зокрема розподілу навчального часу, програма пропонує **синхронізувати вивчення історії України та всесвітньої історії**». Оскільки навчальна програма затверджена наказом Міністерства освіти і науки України, учителі/вчительки не зобов'язані домагатися дозволу для послідовного (синхронізованого) навчання, але повинні повідомити керівництво закладу освіти й передбачити механізми синхронізації в робочій програмі чи в календарно-тематичному плануванні, які укладаються так само, як для паралельних курсів. Перехід до синхронізованого навчання може відбутися впродовж навчального року, скажімо, з початком семестру. Сторінки класного журналу («Всесвітня історія», «Історія України») заповнюються згідно із укладеним календарно-тематичним плануванням

8 клас	Всесвітня історія	<i>Повторення. Вступ</i>
	Всесвітня історія	<i>Розділ 1. Великі географічні відкриття та становлення капіталістичних відносин</i>
	Всесвітня історія	<i>Розділ 2. Високе Відродження. Реформація в Західній Європі</i>
	Всесвітня історія	<i>Розділ 3. Держави Західної Європи в XVI–XVII ст.</i>
	Історія України	<i>Розділ 1. Українські землі у складі Речі Посполитої (XVI – перша половина XVII ст.)</i>
	Історія України	<i>Розділ 2. Становлення козацтва (XVI – перша половина XVII ст.)</i>
	Історія України	<i>Розділ 3. Національно-визвольна війна українського народу середини XVII ст.</i>
	Всесвітня історія	<i>Розділ 4. Османська імперія. Країни Східної Європи в XVI – першій половині XVIII ст.</i>
	Історія України	<i>Розділ 4. Козацька Україна наприкінці 50-х років XVII – на початку XVIII ст.</i>
	Всесвітня історія	<i>Розділ 5. Епоха Просвітництва</i>
	Історія України	<i>Розділ 5. Українські землі в 20–90-х роках XVIII ст.</i>
	Всесвітня історія	<i>Розділ 6. Східний світ у XVI–XVIII ст. (оглядово)</i>
	Історія України	<i>Узагальнення до курсу: Історія України в контексті епохи Раннього Нового часу</i>

Визначення типів уроків, що проводяться після закінчення вивчення розділу, відбувається на основі програми

З історії не передбачено «обов'язковості» письмових узагальнювальних чи контрольних робіт. Формати (усні, письмові, комбіновані; «паперові», електронні) завдань для уроків узагальнення та/або тематичного контролю учителі обирають особисто. Оцінювання досягнень здобувачів освіти на уроці узагальнення відбувається на розсуд педагогічних працівників. На уроці тематичного контролю оцінюються результати виконання завдань усіх присутніх учнів. Виставлені бали за такі уроки допомагають визначити перебіг динаміки пізнавальної діяльності школярів і більш об'єктивно здійснювати тематичні, а згодом семестрові оцінювання. Згідно з «Інструкцією з ведення класного журналу...», затвердженою наказом Міністерства освіти і науки України від 03 червня 2008 р. № 496, «при виставленні тематичної оцінки враховуються всі види навчальної діяльності, що підлягали оцінюванню протягом вивчення теми»

Учитель здійснює календарне і поурочне планування в довільній формі (у друкованому або електронному вигляді). Він самостійно визначає формат, обсяг, структуру, зміст і оформлення календарних планів і поурочних планів-конспектів. Академічна свобода вчителя так само передбачає вільний вибір форм організації навчально-виховного процесу, способів навчальної взаємодії, методів, прийомів і засобів реалізації змісту освіти

При виставленні **тематичної оцінки** враховуються всі види навчальної діяльності, що підлягали оцінюванню протягом вивчення теми. При цьому проведення окремої тематичної атестації при здійсненні відповідного оцінювання не передбачається.

Семестрове оцінювання здійснюється на підставі тематичних оцінок. При цьому мають враховуватися динаміка особистих навчальних досягнень учня (учениці) з предмета протягом семестру, важливість теми, тривалість її вивчення, складність змісту тощо.

Річне оцінювання здійснюється на підставі семестрових або скоригованих семестрових оцінок. Річна оцінка не обов'язково є середнім арифметичним від оцінок за I та II семестри. При виставленні річної оцінки мають враховуватися: динаміка особистих навчальних досягнень учня (учениці) з предмета протягом року; важливість тем, які вивчались у I та II семестрах, тривалість їх вивчення та складність змісту; рівень узагальнення й уміння застосовувати набуті протягом навчального року знання тощо

Усі навчальні програми та засоби (підручники, посібники, робочі зошити, атласи та контурні карти, зошити для контролю і корекції навчальних досягнень тощо), що використовуються на уроках, **повинні мати гриф Міністерства освіти і науки України**

Термін дії грифів, наданих Міністерством освіти і науки України, становить 5 років

Готуємося до реалізації Державного стандарту базової середньої освіти Нової української школи.

Атестуємося на основі нових критеріїв професійної компетентності.

У 2022/2023 навчальному році п'ятикласників/ць ми вчитимемо за новими модельними навчальними програмами

Професійний стандарт за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)» / наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства від 23 грудня 2020 р. № 2736. – URL: <https://ippo.if.ua/predmety/istoriya/index.php?r=site/stattya&id=2332>

Державний стандарт базової середньої освіти / Постанова Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#Text>; <https://ippo.if.ua/predmety/istoriya/index.php?r=site/stattya&id=2331>

Типова освітня програма для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти / наказ Міністерства освіти і науки України від 19 лютого 2021 р. № 235. – URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-tipovoyi-osvitnoyi-programi-dlya-5-9-klasiv-zagalnoyi-serednoyi-osviti>

Вибір модельних навчальних програм (режим доступу: <http://ippo.if.ua/>)

Необхідно урахувати наступні чинники:

1. Лінійне чи концентричне навчання?
2. Предмети чи інтегровані курси?
3. Для 5 (лише) чи і для 6 класів?
4. Для себе (лише) чи і для колег із кафедри?

1. Модельна навчальна програма «Вступ до історії України та громадянської освіти. 5 клас» для закладів загальної середньої освіти (автори Бурлака О. В., Власова Н. С., Желіба О. В., Майорський В. В., Піскарьова І. О., Щупак І. Я.). «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795, у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 10.08.2021 № 898)
2. Модельна навчальна програма «Вступ до історії України та громадянської освіти. 5 клас» для закладів загальної середньої освіти (автори Гісем О. В., Мартинюк О. О.). «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795, у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 10.08.2021 № 898)
3. Модельна навчальна програма «Вступ до історії України та громадянської освіти. 5 клас» для закладів загальної середньої освіти (автори: Бакка Т. В., Желіба О. В., Мелещенко Т. В., Щупак І. Я.). «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795, у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 10.08.2021 № 898)
4. Модельна навчальна програма «Вступ до історії України та громадянської освіти. 5 клас» для закладів загальної середньої освіти (автори Желіба О. В., Мокрогуз О. П.). «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795, у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 10.08.2021 № 898)
5. Модельна навчальна програма «Досліджуємо історію і суспільство. 5–6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (автори Васильків І. Д., Димій І. С., Шеремета Р. В.). «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795, у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 10.08.2021 № 898)
6. Модельна навчальна програма «Досліджуємо історію і суспільство. 5–6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (автори Пометун О. І., Ремех Т. О., Малієнко Ю. Б., Мороз П. В.). «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795, у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 10.08.2021 № 898)
7. Модельна навчальна програма «Україна і світ: вступ до історії та громадянської освіти. 5–6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (автори Власова Н. С., Желіба О. В., Кронгауз В. О., Секиринський Д. О., Щупак І. Я.). «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795, у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 10.08.2021 № 898)
8. Модельна навчальна програма «Україна і світ. Вступ до історії та громадянської освіти. 5–6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (авт. Кафтан М. В., Козорог О. Г., Костюк І. А., Мудрий М. М., Селіваненко В. В.). «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795, у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 10.08.2021 № 898)
9. Модельна навчальна програма «Історія України. Всесвітня історія. 6 клас» для закладів загальної середньої освіти (автори Піскарьова І. О., Бурлака О. В., Майорський В. В., Мелещенко Т. В., Щупак І. Я.). «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795, у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 10.08.2021 № 898)